SLOVO A SLOVESNOST

ČASOPIS PRO OTÁZKY TEORIE A KULTURY JAZYKA

Vydává

Ústav pro jazyk český ČSAV

U.I.C.

JAN 07 1991

LIBRARY

ROČNÍK LI

1990

ACADEMIA PRAHA

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Řídí dr. Marie Těšitelová, DrSc., (vedoucí redaktorka)
s redakční radou
Výkonná redaktorka: dr. Anna Jirsová

OBSAH – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

Daneš František: T. G. Masaryk a jazykověda. K 140. výročí Masarykova narození 185–191
Т. Г. Масарик и языкознание
T. G. Masaryk and linguistics

Hlavsa Zdeněk: K jazykovědné analýze komunikace v hromadných sdělovacích prostředcích 124–130
К лингвистическому анализу коммуникации в средствах массовой информации
On linguistic analysis of communication in mass media

Hoffmannová Jana: Pragmatická perspektiva a současná lingvistika (The pragmatic perspective, eds. J. Verschueren – M. Bertucelli-Papi) . . 131–139
Прагматическая перспектива и современная лингвистика
The pragmatic perspective and present-day linguistics

Holšánová Jana: Na okraj nového přístupu k teorii tlumočení (H. Salevsky, Probleme des Simultandolmetschens) 140–145
Заметки к новому подходу к теории устного перевода
In margine of a new approach to the theory of interpreting

Hůrková Jiřina: Teorie a modely percepce řeči 39–47
Теории и модели перцепции речи
The theories and models of speech perception

Jedlička Alois: Česká teorie spisovného jazyka ve vývojových souvislostech lingvistického myšlení (R. Baum, Hochsprache, Literatursprache, Schriftsprache) 210–219
Чешская теория литературного языка в свете тенденций развития лингвистического мышления
The Czech theory of standard language in the perspective of evolution of linguistic thinking

Karlík Petr: Ilokuční potenciál podmínkových souvětí 81–94
Илокутивный потенциал условных сложных предложений
The illocutional potential of sentences with conditional clauses

Macurová Alena: K aktualizaci výstavby textu a aktivizaci jeho recepce (Prostředky a postupy jednoho typu detektivní prózy) 21–30
К актуализации текста и актуализации его рецепции
On the interrelation of foregrounding and the reception of a text

Macháčková Eva – Svozilová Naďa: Slovesná valence ve slovnících (G. Helbig – W. Schenkel, Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Verben; K. Polański (ed.), Słownik syntaktyczno-generatywny czasowników polskich; K. Bogacki, Dictionnaire sémantique et syntaxique des verbes français; M. Popova, Kratък valenten rečnik na glagolite v săvremannija bălgarski knižoven ezik; M. Engel – H. Schumacher, Kleines Valenzlexikon deutscher Verben; H. Schumacher, Verben in Feldern. Valenzwörterbuch zur Syntax und Semantik deutscher Verben; aj.) . 219–230
Глагольная валентность в словях
Verbal valence (as described) in dictionaries

Malinovský Milan: O tzv. disjunktech 48–54
О т. наз. дизъюнктах
On the so-called disjuncts

Müllerová Olga: O výstavbě ruských mluvených vědeckých textů (Sovremennaja russkaja ustnaja naučnaja reč', ed. O. A. Lapteva) 55–60
О русских устных научных текстах
On the structure of professional speech in Russian

Nekula Marek: Pragmalingvistická interpretace ironie 95–110
Прагмалингвистическая интерпретация иронии
A pragmalinguistic interpretation of irony

Němec Igor: Historie mateřského jazyka a národní sebevědomí 177–184
История родного языка и национальное сознание
History of mother tongue and the national self-consciousness

Pačesová Jaroslava: Sté výročí založení Mezinárodní fonetické asociace a otázky fonetické transkripce 243–247
Сотая годовщина основания Международной фонетической ассоциации и вопросы фонетической транскрипции
The 100th anniversary of founding of the International phonetic association and the problems of phonetic transcription

Romportl Simeon: Lineární versus transverzální 201–209
Линеарный контра трансверзальный
Linear versus transversal

Sgall Petr: Ke studiu jazykového systému 31–39
К изучению системы языка
Concerning the study of language system

Sgall Petr: Chceme spisovnou češtinu ochuzovat a činit nemluvnou? (Na okraj jedné recenze) 60–63
Хотим ли мы обеднять литературный чешский язык и делать его неразговорчивым?
Is it our intention to impoverish the standard Czech and make it uncommunicative?

Na okraj poznámek Petra Sgalla k ochuzování spisovné češtiny (*Jaroslava Hlavsová*) 63
К заметкам Петра Сгалла об обеднении литературного чешского языка
In margine to the remarks by Petr Sgall concerning the impoverishment of Standard Czech

Slavíčková Jana: Konference o funkční lingvistice a dialektice 145–152
Конференция о функциональной лингвистике и диалектике
A conference on functional linguistics and dialectics

Štěpán Josef: K některým transformacím podřadného složitého souvětí . . . 16–20
К некоторым трансформациям сложноподчиненного предложения осложненного типа
On some transformations of a subordinate multiple complex sentence

Štícha František: Sovětská monografie o typologii reflexív (E. Geniušiene, The typology of reflexives) 230–237
Советская монография о типологии рефлексивных глаголов
A Soviet monograph on the typology of reflexives

Švarný Oldřich – Těšitelová Marie: Nad frekvenčním slovníkem současné činštiny (Frequency dictionary of present-day Chinese) 237–243
Над частотным словарем современного китайского языка
Reviewing the frequency dictionary of present-day Chinese

Těšitelová Marie: O přejatých slovech v češtině z hlediska kvantitativního . . 111–123
О заимствованных словах в чешском языке с квантитативной точки зрения
On the loan-words in Czech from quantitative point of view

Těšitelová Marie: Karel Čapek a jazyk 192–200
Карел Чапек и язык
Karel Čapek and language

Turbová Milena: K pojmům type – token 152–159
К понятиям тип – экземпляр
Concerning the concepts "type" – "token"

Tyl Zdeněk: Bibliografický soupis k ročníkům 26 (1965) – 50 (1989) 257–352
Библиографический перечень томов 26 (1965) – 50 (1989)
A bibliographic registration of the volumes 26 (1965) – 50 (1989)

Vlková Věra: Příspěvek k analýze multiverbálních spojení typu „provádět rekonstrukci". 1–15
Работа по анализу мультивербальных сочетаний типа «проводить реконструкцию»
A contribution to the analysis of multiverbal structures like "carry out a reconstruction"

KRONIKA – ХРОНИКА – CHRONICLE

O otázkách jazykové teorie a analýzy: Česká kniha o větě a textu (J. Štěpán, Čas ve větě a textu – *I. Kolářová*, 248). – O slovosledu svěže a spolehlivě (L. Uhlířová, Knížka o slovosledu – *A. Svoboda*, 249). – Práce o porovnávacím studiu gramatiky češtiny a ukrajinštiny (J. F. Anderš, Tipologija prostich dieslivnich rečeń u českij movi v zistavlenni z ukrajins'koho – *J. Kořenský*, 167). – Člověk a jeho jazyk v sovětské jazykovědě (Rol' človečeskogo faktora v jazyke – jazyk i kartina mira – *V. Straková*, 71). – Nová mluvnice současné němčiny (J. Povejšil, Mluvnice současné němčiny – *A. Šimečková*, 164). – Sborník statí z díla holandského lingvisty D. M. Bakkera (D. M. Bakker, De macht van het woord – *P. Piťha*, 169). – K pramenům latinské teorie řečnictví (J. Tříška, Pražská rétorika – Rhetorica Pragensis – *J. Kraus*, 167).

О вопросах теории и анализа языка: Чешская книга о предложении и тексте. – О порядке слов оригинально и надежно. – Работа о сопоставительном изучении грамматики чешского и украинского языков. – Человек и его язык в советском языкознании. – Новая грамматика современного немецкого языка. – Сборник статей голландского лингвиста Д. М. Баккера. – К источникам латинской теории ораторского искусства.

Language theory and analysis: A Czech book on sentence and text. – About the word-order vividly and authentically. – A work on the contrastive study of Czech and Ukrainian grammar. – Man and his language in Soviet linguistics. – A new grammar of present-day German. – The collection of papers by the Dutch linguist D. M. Bakker. – Ad fontes of the Latin theory of rhetoric.

O otázkách interdisciplinárních vztahů: Sociolingvistická kniha o čase při studiu cizího jazyka (Ch. von Stutterheim, Temporalität in der Zweitsprache – *J. Štěpán*, 162). – Monografie o komunikační relevanci (D. Blakemore, Semantic contraints on relevance – *J. Hoffmannová*, 254). – Monografie o nářečí a běžné mluvě na Příbramsku (J. Jančáková, Nářečí a běžná mluva na Příbramsku – *B. Dejmek*, 73). – Mezinárodní ročenka pro evropskou sociolingvistiku (Sociolinguistica. Internationales Jahrbuch für Europäische Soziolinguistik, eds. U. Ammon – K. J. Mattheir – P. H. Nelde – *J. Nekvapil – Ivo Vasiljev*, 75).

О вопросах интердисциплинарных отношений: Социолингвистическая книга о времени при изучении иностранного языка. – Монография о коммуникативной релевантности. – Монография о диалекте и о обиходной разговорной речи в области Пржибрами. – Международный ежегодник европейской социолингвистики.

Interdisciplinary relations: A sociolinguistic book on temporality in the foreign language acquisition. – A monograph on relevance in communication. – A monograph on dialect and everyday speech in the region round Příbram. – An international year book of the European sociolinguistics.

Organizace vědecké práce: Za Slavomírem Utěšeným (*M. Komárek*, 69). – Za Štefanem Peciarem (*J. Filipec*, 68). – K nedožitým sedmdesátinám Arnošta Lamprechta (*R. Večerka*, 66). – K sedmdesátinám profesora Jána Horeckého (*E. Hajičová*, 160). – K osmdesátinám Františka Kopečného (*E. Havlová*, 64). – Konference k 150. výročí narození Jana Gebauera (1988) (*M. Homolková*, 78). – Mezinárodní zasedání o mluvené a psané komunikaci (1988) (*I. Štorcová*, 170). – Konference o osobnosti a díle Karla Čapka (1988) (*J. Hoffmannová*, 173). – Americké sympozium o jazyce a prehistorii (1988) (*V. Blažek*, 251).

Организация научной работы: На память Славомира Утешеного. – На память Штефана Пециара. – К семидесятилетию покойного Арношта Лампрехта. – Профессору Яну Горецкому

семьдесят. – Профессору Франтишеку Копечному восемьдесят. – Конференция к 150-ой годовщине Яна Гебауэра. – Международное заседание об устной и письменной коммуникации. – Конференция о личности и творчестве Карла Чапека. – Американский симпозиум о языке и доисторическом периоде.

Organization of scientific work: In memoriam of Slavomír Utěšený. – In memoriam of Štefan Peciar. – To the 70th birthday of the late Arnošt Lamprecht. – To the 70th birthday of Professor Ján Horecký. – To the 80th birthday of František Kopečný. – A conference to the 150th anniversary of birth of Jan Gebauer. – An international meeting on spoken and written communication. – A conference on the personality and work of Karel Čapek. – An American symposium on language and prehistory.

Autoři posuzovaných spisů, článků a referátů

Авторы обсуждаемых работ, статей и докладов

Authors of reviewed volumes, papers and reports

Ammon U. 75
Anderš J. F. 167
Báčvarov J. 79
Bakker D. M. 169
Balabanová Ch. 174
Barnet V. 57
Bartůňková J. 175
Bastlová Z. 174
Baum R. 210
Bender M. L. 252
Benktson J. 252
Bernštejnová J. 173
Bertucelliová-Papiová M. 131
Běličová H. 147
Birnbaum H. 251
Blakemoreová D. 254
Blažek V. 252
Bogacki K. 220
Bolkenstein A. M. 136
Brabcová R. 149
Budovičová V. 149
Bugarski R. 76
Buriánek F. 175
Busse W. 221
Cavalli-Sforza L. L. 253
Clark H. H. 133
Croft W. A. 253
Čechová M. 79, 148
Černý F. 174
Černý J. 147
Čmejrková S. 172
Daneš F. 150, 172
Dascal M. 137
Diffloth G. 252
D'Odoricová L. 135
Dolgopolsky A. 251
Dolník J. 147
Dubost J.-P. 221
Duong Tat Tu 176
Eco U. 132
Else T. van 77
Engel U. 221
Erkü F. 136
Extra G. 77
Farmerová A. K. 136
Filipec J. 150
Franco F. 135
Fraser B. 134
Friggieri O. 174
Gebauer J. 78
Geniušieneová M. 230
Greenberg J. H. 251
Grolier E. de 252
Gulová H. 79
Gundelová J. 136
Gutschmidt K. 79
Hagen A. M. 76
Hakulinenová A. 135
Harnish R. M. 136
Hartig M. 76
Hartung W. 172
Hedrlín Z. 147
Helbig W. 219
Héraud G. 76
Hjelmquist E. 136
Hlavsa Z. 148, 172
Hlavsová J. 148
Hoffmann B. 175
Hoffmannová J. 149, 171, 175
Holdcroft D. 135
Homolková M. 79
Hopper P. J. 137
Horálek K. 175
Horecký J. 146, 160
Houtkoop-Steenstrová H. 135
Hrzalová H. 175
Huang W. 237
Hymes D. 135
Chelimskij E. 251
Chloupek J. 60, 151
Ivanov V. 251
Janaszeková-
-Ivaničková H. 173
Jančáková J. 73
Janoušek J. 175
Jähnichen M. 174
Jirsak P. 176
Kačala J. 151
Kallmeyer W. 77
Kamenská V. 175
Kamiš K. 147
Keyová M. 252
Kienpointner M. 133
Knappová M. 150
Kolár J. 79
Komárek M. 79
Konstantinovič Z. 173
Kopečný F. 64
Kořenský J. 147, 171
Krajčovič R. 146
Králík J. 151
Kubrjakovová Je. S. 71
Kudělka V. 174
Kufnerová Z. 148
Kvapil M. 79
Lamb S. 251
Lamprecht A. 66
Laptevová O. A. 55
Lee Ch. 136
Leška O. 149
Levinson S. C. 134
Lewická H. 220
Macurová A. 148
Malevič O. 173
Manaster-Ramer A. 252
Mareš P. 148
Martincová O. 150
Materna P. 151
Mattheir K. J. 75
Maydl P. 146
Militarev A. 253
Moldanová D. 173
Motornyj V. 175
Murrayová D. K. C. 136
Müllerová O. 150, 172
Nebeská I. 150, 172
Nejedlý P. 79
Nekvapil J. 149
Nelde P. H. 75
Niedziela Z. 79
Nikolajevová T. 59
Nikolskij S. 174
Nitschová U. 171
Novák P. 79, 146
Olshtain E. 134
Ondrejovič S. 148
Orel V. 252
Orlošová T. 79
Östman J.-O. 133, 137
Panevová J. 147
Pašiaková J. 174
Pavlov I. 175
Peciar Š. 68
Pechar J. 174
Pejros I. 252
Perfetti C. C. 131
Petőfi J. S. 132
Petr J. 78, 146
Pohorský M. 173
Poláčková M. 150
Polański K. 220
Polomé E. 252
Pope G. 253
Popovová M. 221
Postovalovová V. I. 71
Povejšil J. 164
Pulgram E. 251
Rallo D. 222
Rallová M. 222
Radekerová G. 135
Risselada R. 136
Roloffová M. 171
Rosenbaum K. 175
Ruhlen M. 252
Řeháček L. 80
Salevská H. 140
Savický N. 146
Savinová E. 222
Seehasová I. 174
Sekaninová E. 151
Serebrennikov B. A. 71
Shaul D. L. 135
Schenkel G. 219
Schumacher H. 221

Schwarze Ch. 133, 137
Skácel J. 151, 171
Skorikovová T. P. 58
Sladovník Z. 171
Sladovníková Š. 171
Smetanová Z. 79
Sokolovská T. D. 57
Starostin S. 252
Straková V. 148
Stutterheimová Ch. von 162
Svoboda A. 150
Šnirel'man V. 253
Šoltys O. 149, 172
Štěpán J. 248
Štícha F. 150
Tarasov E. F. 172
Techtmeierová B. 171
Telijová V. N. 71
Těšitelová M. 151
Tibenská E. 149
Trommerová Š. 171
Tříška J. 167
Ufimcevová A. A. 71
Uhlířová L. 151, 249
Unger F. 171
Urban Z. 79
Utěšený S. 69
Vačkovová K. 79
Valin Van R. D. 136
Valouch F. 174
Vanparys J. 134
Vasiljev I. 149
Verchueren J. 131
Viehweger D. 172
Vlková V. 150
Všetička F. 175
Weinbachová L. 134
Weizmann E. 137
Wescott R. 251
Williams C. H. 76
Zádor O. 176
Zammunerová V. L. 136
Zapletal Z. 173
Zorilla O. 222